

Strednodobá predikcia (P1Q-2009)

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska dňa 7. apríla 2009

Jana Kováčová, hovorkyňa NBS

Dámy a páni, vítam vás na tlačovej konferencii Národnej banky Slovenska, témou tlačovej konferencie je strednodobá predikcia NBS. Dnes sú na vaše otázky pripravení odpovedať viceguvernér Národnej banky, pán Martin Barto a člen Bankovej rady, pán Peter Ševčovic. Odovzdávam slovo pánovi viceguvernérovi.

Martin Barto, viceguvernér NBS

Dobrý deň vážené dámy, dobrý deň vážení páni, tiež by som vás rád privítal na tejto tlačovej konferencii Národnej banky Slovenska, ktorá má hlavnú tému strednodobú predikciu P1Q 2009. A ak by som mal charakterizovať túto strednodobú predikciu, dochádza tu k zmene pohľadu na vývoj ekonomiky v tomto roku na Slovensku. Pri jej zostavovaní sme vychádzali jednak z údajov, ktorá pripravila Európska centrálna banka a taktiež z domácich indikátorov a jej teda hlavnou črtou je to, že predpokladáme, že Slovensko sa tento rok dostane do recesie. Na budúci rok očakávame, že sa z tejto recesie dostaneme a predpokladáme, že ekonomika v budúcom roku, teda v roku 2010, by mala zase nabráť rastový trend a tento by sa mal potom potvrdiť aj v roku 2011. Toto je tá hlavná správa a teraz by som rád odovzdal slovo pánovi výkonnému riaditeľovi Petrovi Ševčovicovi, členovi Bankovej rady, aby vás podrobnejšie zoznámil s touto predikciou. Ďakujem.

Peter Ševčovic, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ pre menovú oblasť

Takže rovnako všetkým pekný deň, tá základná správa už bola povedaná pánom viceguvernérom Bartom. Takže, aký je pohľad Národnej banky Slovenska v porovnaní s našou predchádzajúcou predikciou P4Q, ktorú sme prezentovali začiatkom decembra, v priebehu decembra následne bol uverejnený na internetovej stránke Národnej banky Slovenska aj jej update, resp. mierne prepracovanie. Očakávame, že ekonomická aktivita sa v roku 2009 spomalí, toto spomalenie bude výlučne dôsledkom globálnej ekonomickej krízy, ktorá ešte minulý rok sa javila byť finančnou, avšak teraz je to už naozaj globálna ekonomická kríza. Výraznejšie spomalenie máme takmer vo všetkých ukazovateľoch v rámci hrubého domáceho produktu, resp. v rámci reálnej ekonomiky – mám na mysli tie, ktoré sleduje centrálna banka. Čiže bude to prepad jednak zahraničného dopytu a samozrejme významné spomalenie aj domáceho dopytu. Prirodzene v porovnaní s predikciou P4Q svoj podiel na tom spomalení ekonomiky má aj tzv. plynová kríza, ktorú sme tu mali v priebehu januára, ktorá sa pričínila o to, že produkcia na Slovensku sa spomalila. Čo sa týka inflácie, tak tam sú možno trochu pozitívnejšie správy. Spomalenie globálneho dopytu, súčasne aj spomalenie globálneho dopytu spôsobuje jednak pokles cien na celosvetovom meradle. Sú to predovšetkým ropa, komodity a potravinové komodity, ale súčasne teda dochádza aj k poklesu ziskových marží u výrobcov, resp. predajcov a tento, dá sa povedať, pozitívny efekt sledujeme aj u nás. Ako už bolo spomenuté, v

strednodobom horizonte očakávame, že ekonomika Slovenska sa opätovne oživí a tým pádom teda dôjde zatiaľ k miernemu, ale predsa len rastu. Nejaké zhrnutie tých čísiel – takže v roku 2009 hrubý domáci produkt podľa tejto predikcie Národnej banky Slovenska poklesne. Bude to predovšetkým spôsobené záporným príspevkom čistého exportu, ktorý súvisí so spomalením alebo so znížením produkcie slovenských exportných odvetví. Rovnako však spomaľujeme aj domáci dopyt, nakoľko sa spomalí konečná spotreba domácností. Tým, že podniky menej produkujú, znižuje sa im ziskovosť. Pravdepodobne alebo s určitosťou bude tlak na spomalenie kompenzácií, t.j. platov a s tým aj spojený nárast miery nezamestnanosti spôsobí, že domácnosti by mali disponovať nižším príjmom, čo spôsobí teda aj spomalenie konečnej spotreby domácností. V rámci tvorby hrubého fixného kapitálu, čiže investícií – rovnako ziskovosť firiem neumožní podľa nášho názoru v tomto roku investovať tak, ako boli investície v predchádzajúcich rokoch, je to ziskovosť nielen domácich, ale samozrejme aj zahraničných firiem, ktoré investovali na Slovensku, takže aj toto spomalenie sa nám prejaví v našich číslach. Infláciu už som spomínal, že predovšetkým jej nižšia hodnota by mala byť spôsobená jednak ropou, jednak potravinami a už teda aj znížením ziskových marží. Pre rok 2010, 2011 sa nám investičná aktivita opätovne obnoví, rovnako by mali byť zaznamenané pozitívne čísla, čo sa týka miezd a kompenzácií, takže následne ekonomika by sa mala vrátiť späť na tú kladnú trajektóriu, čiže na trajektóriu rastu, i keď ten rast, ako sme naň boli zvyknutí v predchádzajúcich rokoch, bude pravdepodobne dosiahnutý až v rokoch 2013, 2014. Technické predpoklady tejto prognózy – vychádzali sme prioritne z prognózy Európskej centrálnej banky, ktorá bola zverejnená cca pred mesiacom. Rovnako sme teda prebrali z predikcie Európskej centrálnej banky aj technické predpoklady, čo sa týka ropy, ostatných komodít, resp. potravín. Tie hodnoty sú všetky podstatne nižšie, ako hodnoty, ktoré sme mali v našej pôvodnej predikcii P4Q. Pravdepodobne ste zaznamenali predikciu eurozóny, ktorá bola zverejnená pred mesiacom, takže eurozóna rovnako má zakomponované významné spomalenie ekonomických aktivít, zatiaľ je to niekde okolo 2,5 %. Súčasne s týmto spomalením ekonomických aktivít sa však spomaľuje aj inflácia, nie je vylúčené, že niektoré krajiny sa krátkodobo dostanú v priebehu letných mesiacov aj do deflácie. Pre rok 2010, povedzme to, že tie očakávania sú na kladnú nulu, čiže ten rast – malo by dôjsť k oživeniu aj v rámci eurozóny, avšak to oživenie bude zatiaľ ešte mierne. Tu iba na dokreslenie, ako sa vyvíjali predikcie Európskej centrálnej banky v čase, jednak v oblasti inflácie, jednak v oblasti hrubého domáceho produktu – tá stredná hodnota pre hrubý domáci produkt eurozóny je momentálne -2,6 %. Asi ste čakali na tieto čísla, takže to číslo za hrubý domáci produkt – momentálne nám to vychádza, že hrubý domáci produkt by mal dosiahnuť -2,4 %, čiže klesne hrubý domáci produkt v stálych cenách o 2,4 %. Naopak inflácia by mala dosiahnuť 1,7 % v priemere, čo je teda pozitívne číslo. Už aj z tejto tabuľky je vidno, že pre roky 2010, 2011 očakávame oživenie hospodárskeho rastu, v tom roku 2010 na úroveň 2 %, v roku 2011 už by sme mali prekročiť trojpercentnú hodnotu. Hrubý domáci produkt – v podstate už som o tom viac-menej hovoril – spomalí sa čistý export, spomalia sa fixné investície, spomalí sa konečná spotreba domácností, následne v tých ďalších rokoch by malo dôjsť k oživeniu, čiže v tom strednodobom horizonte by sme sa mali začať približovať tým trajektóriám rastu, ktoré tu boli v rokoch 2004 a 2005. Čo sa týka investičných stimulov, resp. dynamiky fixných investícií, tam nebudú len negatívne čísla, ale aj pozitívne by tam malo dôjsť k stimulácii jednak formou PPP projektov a jednak aj efektívnym čerpaním eurofondov. A synergia týchto dvoch efektov by mohla naozaj znamenať pozitívne riziko aj v rámci našej predikcie. Trocha plastického obrazu – ako vyzerala predikcia P4Q a kde sa hýbeme dnes, takže aj graficky máte znázornený ten pokles. Inflácia v priemere by mala dosiahnuť 1,7 %, čiže pohybujeme sa veľmi nízko. Nemyslíme si, že na Slovensku, tak ako možno v niektorých iných krajinách, by mala byť dosiahnutá deflácia, čo je

úplne v poriadku a je to úplne prirodzené pre našu stále ešte konvergujúcu ekonomiku. Čiže pôsobí tam aj momentálne ten Balassa-Samuelsonov efekt. Samozrejme v tej inflácii tých 1,7 % máte napríklad aj 0,2, čo je zvýšenie spotrebných daní za tabak. Je tam nejaký, i keď vcelku zanedbateľný, change-over efekt. Národná banka Slovenska publikovala dva týždne dozadu materiál ohľadom change-over efektu – tie naše čísla sú, že to je 0,12, čiže cca tá jedna desatinka, možno s odstupom času to budú dve desatinky na celoročnom horizonte, sú rovnako zakomponované v tejto predikcii. Pre roky 2010, 2011 – tak, ako sa bude zrýchľovať globálna ekonomická aktivita, tak, ako bude rásť aj domáci dopyt, je logické očakávať, že následne budú rásť aj ceny komodít, či už energetických alebo neenergetických a samozrejme teda aj postupný rast cien potravín. Naša pôvodná predikcia P4Q je tu vyznačená touto modrou prerušovanou čiarou – aktuálna predikcia je červenou čiarou, čiže dno inflácie by malo byť dosiahnuté niekedy v letných mesiacoch, resp. v záverečných mesiacoch roka 2009. Následne inflácia by mala začať mierne rásť, stále to však považujeme za zdravý vývoj. Riziká – máme nejaké dva druhy rizík v rámci našej predikcie. Samozrejme sú tam riziká na rast, resp. pokles či už hrubého domáceho produktu alebo inflácie, ale tie riziká tentokrát majú aj časový rozmer, pretože k jedným zo základných rizík patrí pretrvávanie globálnej krízy. Naša predikcia je postavená na tom, že v roku 2010 už dôjde k oživeniu celosvetovej ekonomiky a následne prirodzene toto oživenie by sa malo prejavíť aj v Slovenskej republike. Akonáhle by boli dopady globálnej ekonomickej krízy hlbšie a dlhšie trvajúce, je prirodzené, že by sme museli pristúpiť aj k revízii našej predikcie. K pravidelným revíziám samozrejme budeme pristupovať tak či onak. Riziká – teda globálna ekonomická kríza skôr predstavuje negatívne riziko, to pozitívne riziko, ktoré som už spomínal, je práve pôsobenie PPP projektov a čerpania eurofondov na strane investícií, čiže cez tieto projekty by mohlo dôjsť k postupnému oživeniu domáceho dopytu investícií a následne teda aj celého rastu hrubého domáceho produktu. Takže to sú nejaké naše tie hlavné riziká a sme aj s pánom viceguvernérom pripravení odpovedať na otázky. Ďakujem pekne za pozornosť.

pani Zeleňáková, STV

Dobrý deň, ja som sa chcela opýtať, do akej miery vlastne mala podiel na spomalení plynová kríza a čo bude v prípade, keď v roku 2009 sa plynová kríza možno ešte vo väčšej miere zopakuje. Aký by bol ten vývoj potom v tom roku 2010? Ďakujem.

Peter Ševčovic, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ pre menovú oblasť

Pokračovanie plynovej krízy, resp. jej zopakovanie nemáme samozrejme zakomponované v predikcii, ani takéto niečo nepredpokladáme. Samotná plynová kríza spôsobila spomalenie slovenskej ekonomiky v prvom štvrtroku podľa našich odhadov v rozsahu percentuálnych bodov niekde medzi dvomi – tromi percentami. Na celoročnom horizonte tento dopad samozrejme nebude taký významný, pretože časť tej produkcie bude dobehnutá reálnou ekonomikou, takže ten dopad je tam odhadovaný niekde okolo úrovne 0,5 %.

pán Ročka, aktualne.sk

Chcel by som sa spýtať, pán Barto, tá predikcia mala ísť von, resp. mala byť zverejnená neoficiálne už minulý týždeň – čo spôsobilo odklad jej zverejnenia? Viem, že Banková rada ju prerokovala a posunula ju teda na dopracovanie – čo bolo teda obsahom toho dopracovania?

Martin Barto, viceguvernér NBS

Jednak pri tom prerokovaní minulý týždeň sme mali nejakú výmenu názorov, nechcem teda ísť do detailov, ale neboli sme ešte celkom spokojní s tou predikciou – to bola jedna vec. A druhá vec – čakali sme na ďalšie údaje, ktoré mali vyjsť v ten týždeň a ktoré boli pomerne dôležité pre jej dopracovanie a pre celkový pohľad. Takže potom minulý týždeň bolo to rozhodnutie prerušiť rokovanie a dnes sme vlastne to rokovanie dokončili.

Peter Ševčovic, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ pre menovú oblasť

Takže čo sa týka tých zahraničných údajov, tak tam iba 31. 3. boli zverejnené čísla za predikciu OECD, ale asi dôležitejšie z nášho pohľadu boli tie domáce čísla, kedy minulý týždeň sme čakali na uverejnenie čísiel za tržby vo februári a rovnako aj konjunkturálne prieskumy a pokiaľ sledujete tieto čísla, tak jednak tržby a jednak aj konjunkturálne prieskumy nás nejako utvrdili v tom vcelku významnom prepade za prvý štvrťrok.

redaktor, denník Sme

Čiže prvá otázka znie, že ako by sa táto zmena vo vývoji HDP mohla odraziť – či už máte prepočítané, ako to by sa to mohlo odraziť na daňových príjmoch verejných financií. Druhá otázka znela, že v čase, keď Národná banka mala suverénnu menovú politiku, tak mohla reagovať na isté disproporcie alebo deformácie v rozpočtovej politike, v súčasnosti už nemôže. Jediné, čo môže, je upozorňovať na tieto deformácie, tak by som sa chcel opýtať, prečo Národná banka minulý rok razantne neupozornila na jednu celkom veľkú deformáciu – na neisté príjmy, zhruba 10 – 11 mld. Sk, ktoré vláda chce získať z prechodu ľudí do II. piliera. Ukázalo sa, že tie čísla sú nadsadené, okolo stotisíc ľudí alebo stošesťtisíc, s ktorými počítali, tak v súčasnosti prešlo len okolo desaťtisíc. Otázka je na pána viceguvernéra – otázky obidve.

Martin Barto, viceguvernér NBS

Takže čo sa týka tých daňových príjmov, nemáme zatiaľ nejaké prepočty a nevieme presne to odhadnúť, že do akej miery sa táto predikcia prejaví na možnom – alebo na predikcii daňových príjmov na tento rok. Ale koniec koncov toto sme ani nikdy nejako nezverejňovali, takže toto číslo ako zatiaľ nie je. A čo sa týka tej druhej záležitosti, toho upozorňovania, my sme sa – alebo respektíve – my sme sa k celkovému rozpočtu na tento rok vyjadrovali, nevyjadrovali sme sa možno k tejto konkrétnej položke, ale ja by som tak povedal, že nikto nemohol presne odhadnúť ten vývoj, takže to by bolo – aj keby sme sa vyjadrili, bolo by to v polohe púho-púhej hypotézy, púho-púheho špekulovania a to naozaj nie je úlohou Národnej banky, aby špekulovala o tom, že koľko ľudí odíde alebo neodíde z druhého piliera. A hovorím, tie podmienky – ešte keď si zoberieme ten vývoj dodnes, tie podmienky sa zmenili, takže každá akákoľvek hypotéza, ktorá by bola vyslovená niekedy na jeseň 2008, by sa na jar 2009 ukázala ako nepravdivá.

redaktor, denník Sme

Sami ste teraz povedali, že sú to púho-púhe špekulácie o tom, že koľko ľudí odíde z II. piliera – a práveže na takýchto púho-púhych špekuláciách bol postavený rozpočet. Čiže prečo ste toto

nekritizovali, že v čase, keď už prichádzala kríza, už bolo to zjavné, tak vláda si postavila takýto predpoklad.

Martin Barto, viceguvernér NBS

Ja by som povedal, že všetky predikcie a všetky projekcie rozpočtov v celej Európe na rok 2009 stoja na veľmi, ako by som povedal, vratkých základoch. To sa deje v každej krajine – v podstate to, čo sme vedeli na jeseň 2008 vo všeobecnosti nie je celkom v súlade s tou skutočnosťou v roku 2009 a vy ste videli naše predikcie, ktoré boli na jeseň 2008, tie boli úplne iné. Takže je ťažko vyťahovať jeden konkrétny bod, keď vlastne všetky predikcie sa nenaplnili, to je ten problém, ale to nie je vina tých, ktorí robili tie predikcie alebo ktorí niečo zostavili, pretože vy ten rozpočet zostaviť musíte a vychádzate podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia z tých dát, ktoré máte v ten daný moment k dispozícii. A to predikovanie sa začalo ešte niekedy koncom leta, pokiaľ sa ja dobre pamätám. Takže musíme proste – tá situácia – toto je taký zvrat v ekonomike, aký teda ja si nepamätám a ja si myslím, že ani nikto si nepamätá. Takže musíme byť v tomto, by som povedal, takí trochu tolerantnejší a chápano pozerat' na tých, ktorí tieto veci robia. Ďakujem.

Peter Ševčovic, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ pre menovú oblasť

Ja som si dovoľil teda na doplnenie slov pána viceguvernéra o tom, že kde boli tie predpoklady pred rokom, kde boli na jeseň, kde boli na jar ešte pred pár mesiacmi, možno týždňami, a kde sú dnes – spracovali sme jeden slide, kde vidíte predpovede hospodárskeho rastu na Slovensku jednak od analytikov, jednak od relevantných inštitúcií, ktoré sa týmto zaoberajú. Takže takto pred rokom asi všetci predikovali, že rast hrubého domáceho produktu na Slovensku bude 6,1. Ak si ja dobre pamätám na našu predikciu, tak ešte v novembri sme hovorili, že ten rast bude 4,7 %, čo teda generovalo veľmi slušné príjmy následne aj pre štátny rozpočet. V januári pri tom update, resp. konkretizácii predikcie, sme znížili rast na 1,7 až 2,5, čiže stredná hodnota 2,1 % HDP, momentálne máme mínus. Takže tak, ako spomínal pán viceguvernér, momentálne žijeme príliš dynamickú dobu aj pre robenie akýchkoľvek prognóz, to neznamená, že tá prognóza je zlá, ale jednoducho ten čas nás núti všetkých prehodnocovať svoje pôvodné predpoklady.

redaktorka, Hospodárske noviny

Dá sa odhadnúť nejako ako by klesol teda deficit pri súčasných nastavených výdavkoch v rozpočte pri poklese 2,4? A druhá vec k tým PPP projektom – máte nejaký odhad, že aký objem investícií do PPP projektov, prípadne aký objem z eurofondov by musel byť napríklad v tomto roku preinvestovaný, aby to znížilo ten pokles? Ďakujem.

Peter Ševčovic, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ pre menovú oblasť

Takže tá prvá otázka bola – tie dane. Nejaké predbežné prepočty samozrejme máme, ale platí nejaké pravidlo, že k rozpočtu sa vyjadrujeme jednak samozrejme v rámci pripomienkových konaní, keď rozpočet prejednávaný vo vláde, resp. v parlamente, ale prioritne naše analýzy slúžia ako podklady pre daňový výbor, resp. výbor pre daňové prognózy a výbor pre makroekonomické prognózy, ktoré sa organizujú na Ministerstve financií v rámci Inštitútu pre finančnú politiku. Takže pokiaľ bude zvolaný ten výbor, keď bude zvolaný ten výbor, tak tam budeme prezentovať aj naše čísla. Nevidím momentálne nejaký dôvod, aby sme vystupovali s

nejakými špekuláciami kde, kam, ako sa to môže pohnúť. Tá druhá otázka ohľadom PPP projektov – ak sa nemýlim, tak tam máme nejaké číslo pod 20 mld. Sk.

pani Habelková, denník Pravda

Dobrý deň, ja by som sa chcela spýtať tiež k tej prognóze, či náhodou k tomu číslu -2,4 % nemáte aj odhad počtu nezamestnaných vlastne pri takomto vývoji ekonomiky koľko ľudí by mohlo prísť o prácu. A ešte – čo si myslíte, že by mal štát robiť, aby nejakým spôsobom možno zvrátil alebo tlmil tie negatívne vývoje na Slovensku. Ďakujem.

Peter Ševčovic, člen Bankovej rady a výkonný riaditeľ pre menovú oblasť

Takže počet nezamestnaných tento rok by mal vzrásť, ak si to zase nejako tak dobre pamätám, rádovo asi o 60 tisíc, tým pádom teda miera nezamestnanosti sa stane opätovne dvojcifernou. To číslo je niekde medzi 11 a 12 %, myslím, že bude zverejnené v rámci tej súhrnnej tabuľky. Opatrenia vlády, ak ste teda narážali na opatrenia hospodárskej politiky, Národná banka robí tiež opatrenia formou svojej participácie na rozhodnutie Európskej centrálnej banky, takže tie rozhodnutia o úrokových sadzbách sú stimulujúce pre celú Eurozónu a samozrejme aj pre slovenskú ekonomiku. Tie opatrenia vlády – kríza nebola spôsobená na Slovensku, čiže nejakými zvláštnymi opatreniami na podporu domácej produkcie, resp. podporu domáceho dopytu – slovenská ekonomika je príliš malá a príliš otvorená na to, aby sa mohlo dospieť, slovenská hospodárska politika, k nejakým závažným zmenám, ktoré by naozaj spôsobili to, že Slovensko sa stane ostrovom, že všade na okolí to bude klesať, jedine Slovensko bude rásť. Takže tie opatrenia aj z nášho pohľadu by skôr mali byť zamerané na nejakú stabilizáciu ekonomiky, možno zmiernenie momentálne tej sociálnej situácie, ktorá sa vo všeobecnosti zhoršuje a naozaj asi jediné, čo nám ostáva, je prečkať toho polroka, resp. ten rok a následne až globálny dopyt rastúci môže spôsobiť nejaké oživenie na Slovensku. Je ilúziou si myslieť, že akýmkoľvek opatreniami hociktorej vlády by sa zrazu Slovensko stalo ostrovom uprostred toho rozbúreného mora hospodárskych poklesov nielen v rámci eurozóny alebo Európskej únie, ale aj v rámci celého sveta. Takže skôr iba tie zmiernujúce opatrenia, ktoré spomalia ten prepád a ustabilizujú pracovnú silu.

Jana Kováčová, hovorkyňa NBS

Ak nie je ďalšia otázka, ďakujem vám veľmi pekne za účasť. Jedna technická informácia – túto prezentáciu dostanete teraz v tlačenej podobe od mojich kolegov a plná verzia predikcie bude zverejnená na našej internetovej stránke dnes približne o 15:00 hod.. Ďakujeme veľmi pekne, dovidenia.